

"විභක්තිය සහ එමගින් භාෂාවකට සැලසෙන සේන"

කරගොඩ උසන්ගොඩ පුමින්න හිමි - ත්‍රිපිටකවේදී උපාධි අපේක්ෂක

'විභක්ති' යන්න 'වි' පුඵ හජ = භාගෙ හෝ විභජනෙ, ධාතුවට 'න' ප්‍රත්‍ය වී සිද්ධ අතීත ස්ත්‍රීලිංගික කාදන්ත නාම පදයකි. 'විභක්ති' නම් බෙදීමයි. නාමයක් විවිධ වූ අර්ථයන්ට බෙදන නිසා 'විභක්ති' යන නාමය යෙදී ඇත. 'කාරකය' යනුද මෙයට ම නමෙකි. ඒ නම විභක්ති සඳහා යොදා ඇත්තේ එය ක්‍රියාවට බොහෝ සෙයින් උපකාර වන හෙයිනි¹. ඇතැම් තැන්වල ඒ ඒ නාමයන් පිළිබඳ වූ එකවරනාදි සවබාහිරී හා කමාදි අඵ යමකින් බෙදනු ලැබේ නම් ඒ 'විභක්තියි'. කියාද සඳහන් කර ඇත්තාහ. යමකිසි භාෂාවක ඇති විභක්තිවලින් කෙරෙන ප්‍රධානතම කායඵය වනුයේ නාමයක් ගෙන එය විවිධ අර්ථවලට බෙද දැක්වීමයි². එසේ නම් මේ විභක්ති මගින් නාමයක් අර්ථ වලට බෙදීයාමේදී එවැනි නාම අර්ථ නවයකට බෙදී භාෂාවකට එක් වේ. අරුත් නවයක් ලැබීමට නම් විභක්ති ද නවයක්ම තිබිය යුතු වේ. ප්‍රධාන වශයෙන්ම ගණනය කළහොත් පාලි, සිංහල, සංස්කෘත වැනි භාෂාවලද විභක්ති පිළිබඳව මේ ආකාරයෙන්ම එන බව ඒ ඒ භාෂාවලට ආත් විසරණ පොතපතින් දැක බලාගත හැකිය.

විභක්ති පිළිබඳව කතා කිරීමේදී මෙතෙක් නාම විභක්තීන් ගැන කතා කළද, මෙයට අමතරව අනෙක් විභක්ති වර්ගයක් පිළිබඳවද සඳහන් වේ. වාචිකාරයෙහි ක්‍රියා හෙවත් ආබාහන වර්ග ඇත. කෙටියෙන් සඳහන් කරන්නේ නම් 'ක්‍රියා' යනු කිරීමයි. මෙවැනි අදහසක් එමගින් දෙයි. එහෙත් ඇතැම් ස්ථානයන්හි ක්‍රියාව හෙවත් ආබාහනය මෙසේ විස්තර කරයි. 'කතී ආදී කාරක සමුහයා විසින් සිද්ධ කටයුතු වූ කතී, කම් දෙදෙනා වෙත පිහිටියාවූ පදනීය ක්‍රියාවයි'. වශයෙන් සඳහන් වී ඇත. මෙම ආබාහනයද

භාෂාවක යෙදෙන විට එය එකම අයුරකින් එහි නොයෙදෙයි. කාල වශයෙන් ගැණෙන අතීත, වර්තමාන, අනාගත, කාලය වශයෙන් ඇති කාලත්‍රය අනුවත් පුරුෂ වශයෙන් ඇති පුරුෂත්‍රය අනුවත් ක්‍රියාවෝ වෙන්ස් වෙති. මෙම කාල සමග ක්‍රියා ධාතූන් (කර සිංහල, ගමු - පාලියෙහි) ආ, ඉ, ඒ, ඔ, නි, නන් යනාදියෙන් බෙදනු ලබන බැවින්, ඒවාට 'විභක්ති' යන නාමය භාවහාරවේ³.

විභක්ති පිළිබඳව සඳහන් කරන විට සිංහලයෙහි එන විභක්ති ගැනද කරුණු ස්වල්ප වශයෙන් හෝ සලකා බැලිය යුතුව ඇත. පැරණි සිංහල ඇතැම් ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථයන්හි විභක්ති නවයක් ඇති බව සඳහන්වේ⁴. සිංහල විභක්ති වෙන් කිරීමේදී සිංහල ව්‍යාකරණකරුවා ඉතාමත් පැහැදිලි පාඨකයාට පහසුවෙන් තේරුම්ගත හැකි අයුරින් විභක්ති වෙන්කර දක්වා තිබේ⁵. පාලි, සංස්කෘත වැනි පැරණි භාෂාවල ව්‍යාකරණයෙහිද සඳහන් නොවන ක්‍රමයක් අනුගමනය කරමින් විභක්ති වෙන් කොට ඇත. එම බෙදීමේදී විභක්තිවල අර්ථයට ප්‍රමුඛස්ථානයක් දී තිබේ⁶. මෙම භාෂාවල විභක්ති නවයක් තිබුණද, ප්‍රධාන වශයෙන්ම බොහෝ තැන්වල දී උපයෝගී කරගනුයේ විභක්ති හතක් පමණි. මේ ක්‍රමය සිංහල බසට එන විට ස්වල්පයක් වෙනස් වී ඇති බව පෙන්නුම් කරයි. පාලි, සකු භාෂාවල 'ආලපන' කරණ වශයෙන් ඇති විභක්ති දෙක අවශේෂ විභක්ති දෙකක් වශයෙන් සලකාගෙන ඒවා පසුව සඳහන් කළද, සිංහල බසෙහි 'කාරක' විභක්ති වශයෙන් විභක්ති බෙදන විට ජයිධි (පාලි) ඡන්ධි (සංස්කෘත) සම්බන්ධ විභක්ති අත්හැර දමා ඇති බව දෙන්නේ. ක්‍රියාවට උපකාරවන අරුතෙන්, විභක්ති කාරක යන වචනය භාවිතා කළද, එම කාරක කොටසට සම්බන්ධ කාරකය අයත් නොවේ. සමහර ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථයන්හි සම්බන්ධයාගේ ක්‍රියාසිද්ධිප්‍රකාර ශක්තියක් තැනි හෙයිනි⁷. යයි මෙයට හේතු වශයෙන් දක්වා තිබේ. සියලුම ආබාහනයෝ කතී කම් ආදී.

-
1. ශබ්දානුශාසනය - සයිමන් ද සිල්වා වාසල මුදලි තුමා පිට, 73, නාම විභක්ති කොටස
පාලි භාෂාවෙහි - අස්ථ විභජනනීති විභක්තියෝ
 2. සාරස්ථිත ව්‍යාකරණය - විභක්තාස්ථි ප්‍රක්‍රියාස්ථි ව්‍යාඛ්‍යාව, පිට 324.
 3. එම - තානි විභක්ති රිතාහිටියන්තෙත පිට 324.
 4. එම - විභජනනෙ පෘථක්කියන්තෙ සබ්බා කමාදයොඤ්චියා සා විභක්ති.
 5. පසුව සඳහන් වන්නේය.
 6. බාලාවතාර සන්නය - සංස්කාරක කථවටිවිමුල්ලේ මහානාම ස්ථවිර, පිට 141-57
 7. ශබ්දානුශාසනය - පද විධිය, ත්‍රේකාලික ක්‍රියා ප්‍රත්‍ය, වර්තමාන කාල, පිට 111
 8. පාලි 'ගමු' ධාතුව හි -
නති - පුඵම පුරුෂ ප්‍රත්‍ය, වර්තමාන කාල, සෑදෙන පද, ගවජනි, ගවජනිති.
 9. සාරස්ථිත ව්‍යාකරණයෙහි
වී, ප්‍ර, ව්‍යාඛ්‍යාව
වැදගත්වේ. පිට 81.
 10. සිදත් සහරාව පුරාණ
සන්නය. - විභක්ති අදියර, පිට 76, 86, 93, 99, 104, 108, 115, 123, 131.
 11. පෙර විභක්ති, කම් විභක්ති,
කකු විභක්ති වශයෙන්.
 12. 'කරණ විභක්ති' කරණාදි
අර්ථයන්හි වැටේ. අනාච්චන්ද මෙසේම වෙයි.
 13. සාරස්ථිත ව්‍යාකරණය. - කාරක ප්‍රක්‍රියාස්ථි ව්‍යාඛ්‍යාව පිට 327.

වශයෙන් ඇති කාරකයන් බලා පොරොන්කුවෙන් සිටිත්. එනමුත් ජට්ටි විභක්තිය එවැනි අපේක්ෂාවක් නො කරනු ඇත. සිංහල භාෂාවේ සඳහන් වන විභක්ති සියල්ලම මෙසේ දැක්වේ.

පෙර ¹ විඛත	-	උක්තාර්ය, ලිංගාර්ය.
අලප් ² ,,	-	ආමන්ත්‍රණාර්ය.
කම ³ ,,	-	කමාර්ය.
කතු ⁶ ,,	-	කතීෂ් අර්ථය.
කරණ ⁵ ,,	-	කරණාර්ය.
සපදන් ⁷	-	සම්ප්‍රදානාර්ය.
අවධි ⁸ ,,	-	අවධි අර්ය.
සඛද් ⁹ ,,	-	ස්ථාමී අර්ථය.
අදර ¹⁰ ,,	-	ආධාර අර්ය.

පාලි භාෂාවේද විභක්ති නවයක් වශයෙන් සඳහන් වේ. මේ භාෂාවෙහි විභක්ති වෙන්කර ඇත්තේ එසේත් නැති නම් විඛත නම්කර ඇත්තේ සම්බන්ධ ක්‍රමයකට අනුවය. මාගධී භාෂාවෙහි හැඳින්වෙන මේ අංක ක්‍රමයට විඛත වෙන්කර දැක්වීමේ ක්‍රමය සාර්වත්‍රීය නම් කිරීමක් ලෙස දැක්විය නොහැකිය. එයට හේතුව සම්භර විභක්තින් නම් කිරීමේදී මෙම අංක ක්‍රමය භාවිතාකර නොමැත.¹¹ පාලියෙහි එන විභක්ති නවයම අංක ක්‍රමයට නම් කළේ නම්, පාලි විභක්ති ක්‍රමයේ එන 'ද්‍රුතියා' විඛත වනුයේ දැනට සඳහන්වන එම 'ද්‍රුතියා' විභක්තිය නොව 'ආලපන' විඛත වේ. 'වතුච්චි' විභක්තිය වනුයේ දැනට ව්‍යවහාරයෙහි එන 'වතුච්චි' විභක්තිය නොව 'කරණ' විඛතයි. පාලියෙහි

විභක්ති නම් කිරීම සඳහා අංක ක්‍රමයක් භාවිතාකර තිබුණද එය සඳොස් වේ. පාලියෙහි විඛත නවයක් මෙසේ සඳහන් වේ:¹² විභක්තිවල අට වශයෙන් සලකන්නේ නම් සිංහලයෙහි විභක්ති සඳහන් කළ ස්ථානයෙහි කියූ විභක්තිවලට¹³ සියල්ලම පාලියට සහ සංස්කෘතයටද සමාන වේ.

1. පඨමා	6. වතුච්චි
2. ආලපන	7. පඤ්චමී
3. ද්‍රුතියා	8. ජට්ටි
4. තතියා	9. සත්තමී
5. කරණ	

දැනට ව්‍යවහාර වන පාලි ව්‍යාකරණයෙහි මෙම විභක්ති නවය සඳහන් වුවද, ඇතැම් අටවා ග්‍රන්ථයන්හි මෙම විභක්තින් ම මීට වඩා වෙනස් ආකාරයකින් සඳහන් වේ.¹⁴ තවද එහි කියා ඇති බව පෙනෙනුයේ විඛත අටක් පමණි. එහිදී දැනට විභක්ති දෙකක් වශයෙන් භාවිතා වන 'කරණ' හා 'තතියා' දෙකම එකම දක්වා තිබේ.

1. පඨවන්ත	-	(පඨමා)	5. නිස්සක්ක	-	(පඤ්චමී)
2. උපයෝග	-	(ද්‍රුතියා)	6. සාමී	-	(ජට්ටි)
3. කරණ	-	(කරණ-තතියා)	7. භුමම	-	(සත්තමී)
4. සම්පදාන	-	(වතුච්චි)	8. ආලපන	-	(ආමන්ත්‍රණ-ආලපන)

16

සංස්කෘත භාෂාවෙහි ද මෙසේ විභක්ති දක්නට ලැබේ මෙහිදී වෙන් වෙන් වශයෙන් විභක්ති අටක් දක්වා ඇත. මෙහි 'කරණ' විභක්තිය වෙනම පෙන්වා දී නොමැත. පුරාණ සහ ඇතැම් සංස්කෘත ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථයන්හි ඒ සඳහා හේතු දක්වා ඇති බව පෙනෙන්නට ඇති කරුණකි. 'තතියා' යනුවෙන් සඳහන්වන විභක්තිය කරණාර්යෙහිම (කරණ කාරකයෙහිම) යෙදෙන බව සඳහන්කර ඇත.¹⁷

-
1. 'ඒ බමුණාගේ පුතා වෙයි' මෙහි 'වෙයි' යන ක්‍රියා පදයට උපකාර වනුයේ 'පුතා' යන කතීෂ් පදයයි. 'බමුණාගේ' යන සම්බන්ධ විඛතෙන් යෙදුණ පදය හදෙක් 'පුතා' යන පදයාගේ වෙනසක් මිස එම පදයෙන් අධ්‍යානයට සිදුවන උපකාරයක් නැත්තේය.
 - 2-10. සිදත් සභරාව පුරාණසන්නය, 'කෝදගොඩ ශ්‍රී ඤානාලෝකනායක ස්ථවිරයන් වහන්සේ' විඛත, අදියර, කවි- 2, 21, 4, 7, 10, 11, 12, 15, 18
 11. බාලාවතාරය - ප්‍රකාශක, 'රත්ත පොත් ප්‍රකාශකයෝ' සූත්‍ර අනු අංක 43, 48, 53, 58, 59, 63, 65, 66.
 12. 'ආලපන' විභක්තිය සහ 'කරණ' කාරක යන විභක්ති දෙක සඳහායි.
 13. බාලාවතාරය.
 14. 'පඨමා' උක්තාර්ය, ලිංගාර්ය ආදී වශයෙන්.
 15. සුමිංගල විලාසිතී - දීඝ නිකායට්ඨකථා. පිට 26.
'තං තං අත්ථවෙක්ඛිතවා භුමිමෙන කරණෙන ව අඤ්ඤත්‍ර සමයො වුත්තො උපයෝගෙන සො ඉධා' හි සාරස්වත ව්‍යාකරණය - 261 සූත්‍ර ප්‍රයෝජවත් වෙයි. පිට 331.
 17. පාණිනී ව්‍යාකරණයෙහි - 'කතීෂ්කරණයොස්තතියා'

සංස්කෘත භාෂාවෙහි එක විභක්ති මෙසේ දැක්වේ:

1.	ප්‍රථමා	5.	වතුරථී
2.	සම්බෝධන	6.	පඤ්චමී
3.	ද්විතීයා	7.	ෂෂ්ඨී
4.	තෘතීයා	8.	සප්තමී

මෙසේ භාෂාත්‍රයේම සඳහන් වන මෙම විඛන් උපයෝගී කරගෙන යම්කිසි නාමයක් විවිධ අඵවලට බෙදීමට හඳුන්වන්නේ නාම වර්තනී ම වශයෙනි. එසේ නාමයක් නොයෙක් අරුත් ලැබෙනසේ බෙදීමට සඳහා විභක්තීන්හි අගට ප්‍රත්‍යයන් සහ වෙනත් පද යනාදිය ආදේශ වේ. එම ප්‍රත්‍යයන් හඳුන්වන්නේ විභක්ති ප්‍රත්‍ය වශයෙනි. නාමයක් වර්තනී මට පෙර එම නාමයේ මුල් ස්වරූපය හඳුන්වන්නේ නාම 'ප්‍රකෘතිය' යනුවෙනි. විභක්ති ප්‍රත්‍ය එක්වී යම්කිසි නාමයක් සිද්ධවී ඇත්නම්, එය 'පදයක්' වශයෙන් ව්‍යවහාරයෙහි එයි. 'නාමයක් විඛන් සහ විභක්ති ප්‍රත්‍ය, ආදේශ පද යනාදිය උපයෝගී කරගෙන බෙදී ගොස් ඇති අයුරු සලකා බැලිය යුත්තකි. තවද නාමයක් විභක්තිව වර්තනී මේදී ඒක වචන බහු වචන යන වචන හේදයන් පිළිබඳවද සලකා බැලිය යුතු වී ඇත. සිංහල, පාලි වැනි භාෂාවල ඒක වචන බහු වචන දෙක පමණක් භාවිතා වුවද, සංස්කෘත භාෂාවේදී නාමයක් විභක්තිවල වර්තනාවට ඒක - බහු වචන දෙකටම අමතරව ද්වී වචන යනුවෙන් වචනයක් ද එකතු වේ. සිංහලයෙහි නාමයක් විභක්තින්හි වර්තනාවට එම නාමයට එකතු වන විභක්ති ප්‍රත්‍ය පිළිබඳව මෙසේ සඳහන් වන්නේය.

	එක වචන ප්‍රත්‍ය	බහු වචන ප්‍රත්‍ය
පෙර	අ, ආ, ඒ	උ, හු, ඔ, චල්,
අලස්	අ, ආ, ඇ, ඒ, ඔ	ඉති, එති, නෙති, ති
කම්	අ, ආ, උ, හු, ට	අන්, ආන්, න්, න, නට, උන්, වල්
කතු	අ, ආ, උ, හු,	අන්, ආන, උන්, න, න්
කරණ	ඉති, එති, එන්, එති, නෙන්, නෙති, ති	ඉත්, ඉති එත්, එති, නෙන්, නෙති, තී.
සපදන්	අට, ආට, උට, හුට, හට, ට	අන්ට, අනට, ආනට, උන්ට, න්ට, නට
අවධි	අගෙන්, ආගෙන්, උගෙන් හුගෙන්, ඉන්, එන්, නෙන්	අන්ගෙන්, ඉගෙන්, උන්ගෙන්, න්ගෙන්, නෙන්
සබද	අගේ, ආගේ, උගේ, හුගේ	උන්ගේ, අන්ගේ, උන්ට, නට,
අදර	අට, උට, ආට, අ, උ, ආ, හු	අනට, න්ට, අන්ට, උන්, න්, අන් අන්ති, ඇව්

නාම වර්තනී මේදී කතු විඛතෙහිදී හමු වන ' විසින් ' යන පදය හා කරණ, අවධි, අදර යන විඛන්වල හමුවන ' කරණකොම ගෙන ' කෙරෙන් ' කෙරෙහි ' යන පද විභක්තිවලට පැමිණි ආදේශ පද වශයෙන් හැදින්විය හැකිය. සිංහල බසෙහි ඇති ' මිනිස් ' යන නාම ප්‍රකෘතිය මෙසේ විඛන්වල වර්තනාවෙයි.

1. සාර්ස්ථිත ව්‍යාකරණය - පිට 324. 'කතීෂ් කම් ච කරණං සම්ප්‍රදානං තපෙච ච අපාදානාධිකරණ ශ්‍රිතාහු; කාරකාණි ඡට'
- මෙහි විභක්ති සයක් දක්වා තිබුණද, කතීෂ් විභක්තිය උක්ත අනුක්ත වශයෙන් දෙපරිදි වන බව මෙහිම විස්තර වන්නේමය. එවිට ප්‍රථමා වශයෙන් විභක්තියක්ද, ප්‍රථමා විභක්තියෙන්ම ඇති වී ඇති ආලපත් හෙවත් 'සම්බෝධන' කාරකයක්ද භාෂාවෙහි ව්‍යවහාර වේ. එවිට කාරක සියල්ල අටක් වන්නේය.
2. සාර්ස්ථිත ව්‍යාකරණයෙහි මෙය විස්තර වනුයේ, 'විභක්තාන්තං රූපං පද සංඥං හවති' ආදී වශයෙනි.
3. ශබ්දනුශාසනය - මෙම විභක්ති ප්‍රත්‍යයන් එහි සඳහන්කොට ඇත. පිට 73, 74

	ඒක වචන	බහු වචන
පෙර	මිනිසා	මිනිස්සු
අලස් කම	(පින්වත්, එම්බා) මිනිය	(පින්වත්, එම්බා) මිනිසුනි
කතු	මිනිසා විසින්	මිනිසුන් විසින්
කරණ	මිනිසා කරණ කොටගෙන	මිනිසුන් කරණ කොටගෙන
සපදන්	මිනිසාට	මිනිසුන්ට
අවධි	මිනිසා ගෙන්, කෙරෙන්	මිනිසුන්ගෙන්, කෙරෙන්
සබඳ	මිනිසාගේ	මිනිසුන්ගේ
අදර	මිනිසා කෙරෙහි	මිනිසුන් කෙරෙහි

පාලි භාෂාවෙහි ඇති විභක්ති ප්‍රත්‍යයන් හා ශබ්ද ප්‍රකෘතියක් වන මිග යන නාම ප්‍රකෘතිය මෙසේ සියලුම විභක්තින්හි වර්තාගන්නේය.

	ඒක වචන	බහුවචන	ඒක වචන	බහුවචන
පද්මා	සී	යො	වතුන්සී	ස නං
ආලපන	"	"	පඤ්චමී	ස්මා හි
දුතියා	අං	"	ජට්ඨි	ස නං
තතියා	තා	හි	සත්තමී	ස්මි සුඤ්චි

මිග නාම ප්‍රකෘතිය

	ඒක වචන	බහු වචන
පද්මා	මිගො	මිගා
ආලපන	(හෙ) මිග, මිගා	(හවන්තො) මිගා
දුතියා	මිගං	මිගෙ
තතියා	මිගෙන	මිගෙහි
කරණ	මිගෙන	මිගෙහි
වතුන්සී	මිගුස්ස	මිගානං
පඤ්චමී	මිගස්මා	මිගෙහි
ජට්ඨි	මිගස්ස	මිගානං
සත්තමී	මිගස්මි	මිගෙසු

සංස්කෘත භාෂාවෙහි සඳහන් වන විභක්ති ප්‍රත්‍යයන් සහ නාප නාම ප්‍රකෘතිය විභක්තිවල වර්තාගෙන ආකාරය

	ඒක වචන	ද්වි වචන	බහු වචන
ප්‍රථමා	සී	ඕං	ඡස්
සවිබාධන		"	"
ද්විතියා	අමි	"	ඔස්
තෘතියා	ටා	භ්‍යාමි	හිස්
චතුර්ථි	චෙ	"	භ්‍යස්
පඤ්චමී	චසි	"	"
ෂෂ්ඨි	චස්	ඔස්	ආමි
සත්තමී	සී	"	සුස්

- බාලාවතාර ව්‍යාකරණය
'සියො අං යොනාහිසනං-සමාහිසනං ස්මි සුඤ්චි වෙයි.
- සාරස්වත ව්‍යාකරණය, 78 සුත්‍ර පිට 83.
'තස්මාක් සී, ඕං, ඡස්, අමි ඕං ඔස්, භ්‍යාමි හිස්, චෙ භ්‍යාමි භ්‍යස්, චසි භ්‍යාමි භ්‍යස්, චස් ඔස් ආමි, සී ඔස් සුස්.'

නාස' ශබ්ද ප්‍රකෘතිය

	ඒක වචන	ද්වී වචන	බහු වචන
ප්‍රථමා	නාසා	නාසොඤ	නාසා:
සම්බොධන	නාස	නාසො	නාසා:
ද්විතීයා	නාසම්	නාසො	නාසාන්
තෘතීයා	නාසෙණ	නාසාභ්‍යාම්	නාසො:
චතුර්ථී	නාසාය	නාසාභ්‍යාම්	නාසෙභ්‍යා:
පඤ්චමී	නාසාන්	නාසාභ්‍යාම්	නාසෙභ්‍යා:
ෂෂ්ඨී	නාසභ්‍යා	නාසායො:	නාසාණාම්
සප්තමී	නාසො	නාසායො:	නාසෙභු

දැනට භාෂාකෘතක සඳහන් වන නාමයක් විභක්ති උපයෝගී කරගෙන නොයෙක් ආකාරයෙන් බෙදී යන අයුරු පිළිබඳව සඳහන් වීණි. ඒ අනුව මෙම විභක්තිවලින් භාෂාවකට සැලසෙන්නේ අපරිමිත සේවාවකි. යමෙකුට භාෂාවක් ව්‍යවහාර කරනවිට තමන්ගේ අදහස් නොයෙක් ආකාරයෙන් ප්‍රකාශ කිරීමට සිදුවේ. එවිට තමා හට මෙම විභක්ති උපයෝගී කරගැනීමට සිදු වේ. එය භාෂාවක් කීමට හෝ ලිවීමට හෝ අවශ්‍ය වේ. අවස්ථාවේ ස්වභාවය අනුව යමක් කිය යුතු හෝ ලිවිය යුතු හෝ වචනයන් අවස්ථානුකූලව වෙනස්කර ගන්නේ විභක්ති ආධාර කරගෙනය.

සිංහල භාෂාවේ 'මිනියා' කියා පදයක් ඇත. අප හට මෙම 'මිනියා' කියන පුද්ගලයා කරන යම්කිසි ක්‍රියාවක් ප්‍රකාශ කිරීමට සිදු වේ. ඒ අනුව, 'මිනියා බත් කයි' යයි අප විසින් යොදනු ලැබේ. මෙම වාක්‍යයෙන් 'මිනියා කියන පුද්ගලයා කරන යම්කිසි ක්‍රියාවක් දැකගත හැකිය. මේ 'මිනියා' යන නාම පදයේ මුල් ස්වරූපය හෙවත් ශබ්ද ප්‍රකෘතිය 'මිනිස්' යන්නයි. එහෙයින් 'මිනිස් බත් කයි' යනුවෙන් කියුවේ නම් එම වාක්‍යයෙන් කේරුමක් ගැනීමට අපහසු වේ. නමුත් 'මිනිස්' ශබ්දය වරහැඟීමේදී සිංහලයෙහි සඳහන්වන 'පෙර' විබතේ 'ආ' විභක්ති ප්‍රත්‍යය මෙම ශබ්දයට එකතු වී 'මිනියා' කියා සෑදී ඇත. පසුව එම පදය 'මිනියා බත් කයි' කියා වාක්‍යයක යෙදවීම (කේරුම සහිත) තේරෙන පදයක් බවට පත්විය. මෙම වාක්‍යය උක්ත කතෘ කාරක වාක්‍යයෙකි. ඒ අනුව යම්කිසි වාක්‍යයක නිබන්ධ ක්‍රියාවෙන් උක්තවන පදය යොදාගැනීමේ (උක්ත කතෘ) පෙර විභක්තියෙහි. 1

සකු බසෙහි ඇති නාම ප්‍රකෘතිද, පාලි භාෂාවෙහි ඇති නාම ප්‍රකෘති ද, ඒ ඒ භාෂාවන්හි ව්‍යවහාරයට ගැනීමට සිදුවුව හොත් එම නාම ප්‍රකෘති ඒ ආකාරයෙන්ම යෙදිය නොහැකිය. එසේ නම් ඒවා විභක්තාන්ත ගතකොට අප හට අවශ්‍ය ආකාරයට පිළියෙළ කරගැනීමට අවශ්‍ය වේ. නාම ප්‍රකෘතියක් විභක්තිගත කොට උක්තාර්ථ, ලිංගාච්ඡන්තෙන් 'යුක්තකොට' 4 එය භාෂාවෙහි යොදන්න අවශ්‍ය කළ විට අපි ඒ සඳහා 'ප්‍රථමා' විභක්තිය තෝරා ගන්නෙමු. නාම ප්‍රකෘතිය ප්‍රථමා විභක්තියෙන් තබන විට එහි විභක්ති ප්‍රත්‍යයන් නාම ප්‍රකෘතියට එකතු කරනු ලැබේ.

1. කස්මි-ස්විද්ධිස්ථා භන ශුද්ධපටො නාම රජකා ප්‍රතිවසතිස්මි
2. මිගො කිණං බාදති.

මේ අයුරින් මෙවැනි භාෂාවලට ප්‍රථමා විභක්තියෙන් ඇති ප්‍රයෝජන පැහැදිලි වේ. අනෙක් විභක්තිවලින් ද මෙවැනිම සේවයක් භාෂාවකට සිදු වේ.

තමා ළඟ සිටින හෝ දුර සිටින පුද්ගලයෙකුට හෝ වෙනත් සතෙකුට හෝ ආමන්ත්‍රණය කරන්නට සිදුවුව හොත්, එවිට අප ප්‍රයෝජනයට ගන්නේ 'ආලපන' (අලප් සම්බොධන) විභක්තිය වේ. බොහෝ විට මෙම කාරකය නියම කාරකයක් හැටියට ගණන් නොගැනේ.

1. පින්වත් ළමයා මෙහි එන්න.
2. (හෙ) බාලක නගරං ගච්ඡ.
3. 'ශශකොමුච්ඡිත් - දෙව තාහමපරාධි8

යම්කිසි වාක්‍යයක සඳහන් වන ක්‍රියාව වින්දනය කරනු ලබන්නේ කම්යයි. එම නිසා එය ද්‍රව්‍යයා (කම් - ද්විතීයා) විභක්තිය ගනී.

1. ළමයා බත් කයි.
2. ඉමං ධම්මදෙසනං සත්ථා පෙතවනෙ විහරන්තො උදායි භෙරං ආරබ්භ කපේයි9

මෙම වාක්‍යයන් දෙකෙහිම ඇති, 'කයි' යන ක්‍රියා පදය විදින්නේ 'බත්' යන කම් පදයයි. 'කටෙයි' යන ක්‍රියා පදය වින්දනය කරන්නේ 'ඉම' ධම්මදෙසනං' යන කම් පදයයි.

ක්‍රියාවක් කරනුයේ කතෘ විසිනි. එය උක්ත කතෘ අනුක්ත කතෘ වශයෙන් කොටස් දෙකක් වේ. උක්ත කතෘ පටමා විභක්තියෙන් තබන බව කලින් සඳහන්කර ඇත. එහෙයින් අනුක්ත කතෘ තබනුයේ තනියා (කතෘ - කතු) විභක්තියෙනි.

1. ළමයා විසින් බඩු ගෙන එනු ලැබේ 10
2. සිහෙන මිහො මාරුයයි.
3. නෘපෙන රාජ්‍යං පාලයනෙ.

ක්‍රියාව කිරීමට බොහෝ විට උපකාර වනුයේ කරණයයි. එම නිසා එම අර්ථය භූභවිම සඳහා 'කරණ' විභක්තිය උපයෝගී කරගනී. මෙම අර්ථය දීම සඳහා 'තනියා' විභක්තියද යෙදේ. එසේ නැවු වද එහි වරදක් නොමැත.

1. 'නෙත කරණෙන සො පුග්ගලො පණ්ඩිතො වාපි හොති.' 11
2. ළමයා බයිසිකලය කරණ කොටගෙන ගමට ගියේය.
3. අහං රථෙන ග්‍රාමං ගමිෂාමි.

මෙහි දෙවෙනි තෙවෙනි වාක්‍යයන්හි සඳහන් වූන යැමෙහි ක්‍රියාව සඳහා 'බයිසිකලය සහ රථය' උපකාරී වී ඇති බව පෙනේ. එම නිසා එම පද 'කරණ' විභක්තෙන් තබා ඇත.

යමකිසි දෙයක් දීමේදී ඒ දෙන දෙය ලබන තැනැත්තෙක් සිටිය යුතුයි. ඒ බව සඳහන් කළ යුතුය. එසේනම් දෙන දෙය ලබන පුද්ගලයා හෝ සභා හෝ ලියනුයේ 'වතුන්' විභක්තියෙනි.

1. මම ළමයාට පොතක් දුනිමි.
2. බාලකො යාවකස්ස බත්තං අදදි
3. යාවකාය සො ආහරං යව්වති. 12

යමකින් යමක් වෙන් වීමේදී එය ලියනුයේ පඤ්චම් විභක්තියෙනි. සිංහලයෙහි අවධි විභක්තිය වෙයි.

1. මව සිකුරාදා දින ගමෙන් පිටවී යන්නීය 13
2. පතනිකි වෘක්කාක් එලාති.

පළමුවන වැකියෙහි එන මව කලින් ගමේ සිට පසුව එයින් ඉවත් වී ගිය අයුරුත්, දෙවන වාක්‍යයෙහි දී හමුවන, ගසේ තිබූ ගෙඩිය පසුව ගසෙන් ඉවත් වී (බිමට) පතිත වූ අයුරුත් තීර්ථය. මේ අදහස් දීම සඳහා යොදාගෙන තිබෙනුයේ පඤ්චම් විභක්තිය වෙයි.

යමකිසි දෙයක අයිතිය නොහොත් අයිතිකාරයා (ස්වාමියා), භූභවිම සඳහා යොදන්නේ ජට්ඨි (සබ්ද - ඡෂ්ඨ) විභක්තියයි.

1. මවගේ පුතා කඩයෙන් බඩු ගෙනාවේය.
2. 'නෙත සමයෙන බුද්ධො භගවා සාවත්ථියං විහරති ජේතවනෙ අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ' 14
3. 'බහවො ක්‍රොෂ්ටාරො යාවකා අද්‍ය ධාතෘණං ගෘහාණා - ගවේරපු: 15

මෙහි කළමුචන, දෙවන යන වාක්‍යයන්හි සඳහන් වන 'පුතා' යන පදයෙහි අයිතිය 'මව' සඳහා යෙදීමටත්, 'ආරාම' සහ 'ගෘහ' යන පදයන්හි හිමිකම 'අනාථපිණ්ඩිකස්ස' 'දානකෘණං' යන පද සඳහා යෙදීමටත් උපකාරීවී තිබෙනුයේ ඡේදි විභක්තියයි.

භාෂාවේ බොහෝ විට ක්‍රියා කරන ස්ථානය, කාලය, ක්‍රියාවට උපකාර වන ආධාරකය වැනි යෙදුම් ආධාර කරගනුයේ 'සප්තමී' විභක්තියයි.

1. ලංකාවේ අනුරාධපුර නමින් නගරයක් ඇත.
2. 'බ්‍රාහ්මණ ගෙණෙන බහුං ධනං අපට්ඨ' 16
3. 'තෙසු තෙසු ඥාපේත්‍රසු තිෂ්ණානෙ: පණ්ඩිතෙ: සහ රාජා භාෂත' 17

මේ විධියට සලකා බලනවිට විඛන්වලින් ප්‍රබලම සේවයක් භාෂාවකට සිදුවන බව වටහාගත යුතුය. අපට අවශ්‍ය වන වචන අවස්ථානුකූලව අපගේ අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමට විභක්ති මහෝපකාරී වන බැව් මේ නයිත් අධ්‍යයනය කළ හැකිය. විභක්ති 'නාමයක්' විවිධ අර්ථවලට කඩා ඒවා භාෂාවට එකතුකිරීම නිසා, එමගින් බොහෝ පද භාෂාවකට අමුතුවෙන් එකතු වේ. භාෂාවක් ලිවීම සඳහා අක්ෂර අවශ්‍ය කරන්නා සේම, අපගේ සිතට පහළවන විවිධ වූ අදහස් අන්‍ය තැනැත්තෙකු හට ප්‍රකාශ කිරීම සඳහාද භාෂාවකට මෙම විභක්ති ක්‍රමය අත්‍යවශ්‍ය වන්නේය.

1. පාලියෙහි පඨමා, සංස්කෘතයෙහි ප්‍රථමා
2. 'සත්‍ය' 'කමල' වැනි නාම ශබ්ද ප්‍රකෘති
3. 'බුද්ධ' යනාදී නාම ප්‍රකෘතිද
4. බාලාවතාර ව්‍යාකරණය - 'ලිඛගණේ පඨමා
5. 'බුද්ධ' නාම ප්‍රකෘතිය, පඨමා ඒකවචන විභක්ති ප්‍රත්‍ය 'සි' එකතු වූ පසු බුද්ධ + සි = බුද්ධො. 'යො' හට 'මි' විය. බහුවචනයෙහි බුද්ධ + යො = බුද්ධා 'යො' හට 'ආ' විය. ආදී වශයෙනි.
6. සංස්කෘත පාඨමාලා - ජේ. තිලකසිරි, පඤ්චතන්ත්‍ර - රජක රාසහකථා, පිට 3
7. හේතු කලින් සඳහන් කොට ඇත.
8. සංස්කෘත පාඨමාලා - ජේ. තිලකසිරි, හිතොපදෙශ කොටස 11. 8.
9. ධම්මපදවට්ඨකථා - උදායිකේර ව්‍යඤ්ඤ, පිට 289.
10. සිදත් සහරාව - විඛන් අදියර, මේ සඳහා ඉදිරිපත් කරනුයේ 'කමන්තූ දුදන් කළ වරද
11. ධම්මපදවට්ඨකථා - ගණ්ඩි හෙදකවොර ව්‍යඤ්ඤ, පිට 288.
12. සාරඤ්චන ව්‍යාකරණය, මේ සඳහා වෙදවිදේ ගාං දදාති ඉදිරිපත් කරයි.
13. සිදත් සහරාව, මේ සඳහා සඳහන් කරන උදාහරණයන් අතුරෙන් එකකි. 'දෙවිදත් දූහුනෙන් පිරිහිණි'
14. පාවික්තිය පාලි. (පඨම භාග) - හික්ඛු විභංග මුසාවාද වගීය. පිට 27.
15. සරල සංස්කෘත ශික්ෂකය - (තෘතීය පුස්තකය) පිට. 82.
16. ධම්මපදවට්ඨකථා - මට්ටකුණ්ඩලී ව්‍යඤ්ඤ, පිට 19.
17. සංස්කෘත ප්‍රථම පුස්තකය - 'ශ්‍රීමත් රාමකෘෂ්ණ භාණ්ඩාරකර්' මහතා. පිට 117.